

Anvisning om hänvisning av partiellt arbetsföra, arbetslösa kunder till FPA:s rehabiliteringstjänster och till arbets- och näringsstjänster

Kela|Fpa

Innehåll

1	INLEDNING.....	4
2	Kundrelationer.....	4
2.1	Kundrelationen inom arbets- och näringsstjänsterna.....	4
2.2	Kundrelationen hos FPA	7
2.3	Samarbetet mellan FPA och arbets- och näringsstjänsterna....	9
2.4	Rehabiliteringsansvar hos andra instanser.....	10
3	Samarbetsförfarande.....	11
3.1	Processbeskrivning för arbets- och näringsstjänsterna	11
3.1.1	Samarbetet mellan arbets- och näringsbyrån och FPA	12
3.1.2	Kundrelationen vid arbets- och näringsbyrån under rehabiliteringen.....	15
3.1.3	Samarbetet med serviceproducenten för FPA:s yrkesinriktade rehabilitering.....	16
3.2	Processbeskrivning för FPA	17
3.3	Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller FPA bedömer behovet av sektorsövergripande samservice.....	19
4	Beskrivning av tjänsterna	20
4.1	Arbets- och näringsstjänster	20
4.2	FPA:s rehabiliteringstjänster	24
4.2.1	Yrkesinriktad rehabilitering	24
4.2.2	Rehabiliterande psykoterapi.....	26
4.2.3	Krävande medicinsk rehabilitering.....	26
4.2.4	Behovsprövad rehabilitering.....	26
4.2.5	Utveckling av rehabiliteringen.....	27
5	Utkomst under rehabiliteringen.....	27
6	Annat.....	28

6.1	Ersättning av rese- och övernattningskostnader i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering.....	28
6.2	Information om centrala arbetskrafts- och företagstjänster ...	28
6.3	Information om FPA:s yrkesinriktade rehabilitering.....	29
7	Bilagor.....	29
7.1	Blankett för samtycke.....	29

1 INLEDNING

Rehabiliteringsgruppen och gruppen för arbetsförmågefrågor vid FPA:s hälsoavdelning samt arbets- och näringsministeriet har utarbetat en gemensam anvisning om hänvisning av partiellt arbetsföra, arbetslösa kunder till yrkesinriktad rehabilitering och till arbeidskrafts- och företagstjänster (arbets- och näringstjänster). Anvisningen är avsedd att vara ett arbetsredskap för de anställda som arbetar med kunderna vid FPA och arbets- och näringsbyrån och att utnyttjas i inskolningen av nyanställda. Målet med anvisningen är att utveckla samarbetet i hänvisningen av arbetslösa rehabiliteringsklienter och att klargöra arbetsfördelningen mellan FPA och arbets- och näringsbyråerna. Det viktiga är att varje kund får de tjänster han eller hon behöver i rätt tid.

Anvisningen stöder målet i regeringsprogrammet¹ att förbättra de partiellt arbetsföras möjligheter att arbeta och få rehabilitering. Bakom anvisningen ligger ett förslag av en arbetsgrupp som utrett hur man kan främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra. Enligt förslaget ska en gemensam anvisning utarbetas om FPA:s yrkesinriktade rehabiliteringstjänster och hänvisningen till dem.²

2 Kundrelationer

Nedan beskrivs kundrelationerna inom arbets- och näringstjänsterna och FPA. I detta sammanhang behandlas inledandet av kundrelationen och hur den fortgår, hänvisningen av kunderna till tjänsterna, identifieringen av kunderna och ansvaret hos olika instanser för att ordna rehabilitering.

2.1 Kundrelationen inom arbets- och näringstjänsterna

En persons jobbsökning inleds den dag då han eller hon elektroniskt begär det via den för ändamålet avsedda nättjänsten eller personligen på arbets- och näringsbyrån och han eller hon registreras som arbetssökande i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. En person registreras alltid som arbetssökande när han eller hon begär det. Jobbsökningen kan inledas även om personen inte är arbetslös. Att kunden får arbetslöshetsförmåner eller yrkesinriktad rehabilitering av FPA är heller inget hinder för registrering som arbetssökande.

Arbets- och näringsmyndigheterna kan också godkänna en begäran om inledande av jobbsökning som framförts på annat sätt, till exempel per telefon. Detta förutsätter att arbets- och näringsbyrån kan kontrollera kundens identitet. Arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter kan inleda jobbsökningen när arbets- och näringsbyråns tjänster tillfälligt överförs till centret eller byråns tjänster annars inte finns att tillgå.

Genom arbets- och näringstjänsterna främjas arbetsmarknadens funktion så att tillgången till kompetent arbetskraft tryggas och de arbetssökande erbjuds möjligheter att få arbete. Samtidigt främjas uppkomsten av ny företagsverksamhet och företagens verksamhetsförutsättningar och arbetslivskvaliteten utvecklas. Utbudet av arbets- och näringstjänster bygger på näringslivets och arbetsmarknadens behov och på att förutse förändringar. Tjänsterna tillhandahålls så att kunderna kan använda dem självständigt eller med stöd av personlig service. Det sätt på vilket kunden

¹ Statsminister Alexander Stubbs regeringsprogram den 24 juni 2014.

² Se social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2013:37, s. 71.

uträttar sina ärenden och kontakten med den myndighet som tillhandahåller offentliga arbetskrafts- och företagstjänster utformas efter det uppskattade servicebehovet.

Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och NTM-centralen kan producera tjänsterna själva eller köpa dem eller en del av dem av tjänsteleverantörerna med det anslag som anvisats för upphandling av tjänster i statsbudgeten. Arbets- och näringsstjänsterna är avgiftsfria för enskilda kunder och de tillhandahålls på ett jämlikt och opartiskt sätt.

Alla arbets- och näringsstjänster förutsätter inte att kunden är registrerad som arbetssökande. Samtidigt finns det också tjänster där kunden både ska registrera sig som arbetssökande och uppfylla kriterierna för en arbetslös arbetssökande.

En arbetssökande är en kund som begärt registrering som arbetssökande. Med arbetslös avses en arbetssökande som inte har ett anställningsförhållande och som inte är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller på motsvarande sätt i eget arbete. En person som studerar på heltid är inte arbetslös. Den som har ett anställningsförhållande betraktas som arbetslös om han eller hon är permitterad på heltid eller den ordinarie arbetstiden per vecka är under fyra timmar. Definitionen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avviker från definitionen i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Den centrala utgångspunkten i den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen är att användningen av tjänsterna ska grunda sig på personens servicebehov, som bedöms av arbets- och näringsbyrån och kunden tillsammans. Utifrån den gemensamma bedömningen erbjuds kunden sådana arbets- och näringsstjänster som bäst tryggar tillgången till kompetent arbetskraft och främjar den enskilda kundens sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden samt inledning och utveckling av företagsverksamhet. Service efter servicebehov bygger på principen om "marschordning". Om kundens kompetens och yrkesskicklighet är uppdaterade är arbetsförmedling den primära tjänsten. Om det finns brister i kompetensen och yrkesskickligheten är alternativen arbetskraftsutbildning, frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån eller till exempel läroavtalsutbildning med lönesubvention.

Den som inte är registrerad som kund hos arbets- och näringsbyrån har tillgång till informations- och rådgivningstjänster.

Enligt byråns prövning kan enskilda kunder även erbjudas följande tjänster utan att de registrerar sig som arbetssökande:

- sakkunnigbedömningar
- vägledning för yrkesvalet och karriären
- träning (jobsökning, karriärträning, arbetsträning)
- prövning (arbetsprövning, utbildningsprövning)
- arbetskraftsutbildning
- startpeng.

Följande tjänster förutsätter att kunden är registrerad som arbetssökande:

- arbetsförmedlingstjänster
- arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Följande tjänster och stöd kan endast beviljas som sysselsättningsstöd för en arbetslös arbetssökande:

- lönesubvention
- ersättning för rese- och logikostnader.

Ersättning för flyttningskostnader kan beviljas en arbetssökande som är arbetslös, har blivit uppsagd eller har ett tidsbundet anställningsförhållande och blir arbetslös.

Kunderna har ingen subjektiv rätt till tjänsterna med undantag av personer som omfattas av sysselsättningsplikten enligt 11 kap. 1 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice. Tillgången till offentlig arbeidskrafts- och företagservice begränsas förutom av kundens servicebehov även av arbets- och näringsbyråns arbetspolitiska prövning samt tillgängliga anslag. Användningen av tjänsterna begränsas inte av vilken kundgrupp personen tillhör, vilken servicelinje han eller hon anvisas eller vilken tjänstemannagrupp han eller hon är kund hos. Sådana begränsningar kan försämra kundens möjligheter att få rätt tjänster i rätt tid. Vissa kunders servicebehov kan även förutsätta andra tjänster än den offentliga arbeidskrafts- och företagservice eller tjänster som även tillhandahålls som offentlig arbeidskrafts- och företagservice men som enligt lag ska ordnas av någon annan myndighet eller instans.

När ansvaret för ordnandet av en viss tjänst ligger hos en annan myndighet eller instans ska arbets- och näringsbyrån vid behov hänvisa kunden till denna. Arbets- och näringsbyrån ska med tanke på ansvaret för kundens serviceprocess hänvisa kunden vidare i samarbete med den aktuella myndigheten eller tjänsteleverantören. När kunden hänvisats till en annan myndighet eller instans innebär det inte att serviceprocessen som helhet överförs till denna. Arbets- och näringsbyrån ska till övriga delar tillgodose kundens behov av arbets- och näringstjänster.

Den yrkesinriktade rehabiliteringen som ordnas av FPA är alltid arbetslivsorienterad. En rehabiliteringsklient som inte har ett anställningsförhållande bör samtidigt vara kund hos arbets- och näringsbyrån, så att han eller hon även har tillgång till behövliga arbets- och näringstjänster. På samma sätt ska kundrelationen hos arbets- och näringsbyrån fortsätta när kunden börjar få yrkesinriktad rehabilitering av FPA, om inte en enskild kund uttryckligen begär att relationen ska avbrytas. Om kunden får sina inkomster från en arbetslöshetsförmån ska han eller hon rådås att kontakta den instans som betalar ut arbetslöshetsförmånen för att kontrollera vilka effekter rehabiliteringen har för inkomsterna till exempel under eventuella mellanperioder eller efter avslutad rehabilitering. FPA:s yrkesinriktade rehabilitering är inte ett hinder för enskilda kunder att ta emot arbete eller arbets- och näringstjänster, och kundens sysselsättningskod är fortsättningsvis "arbetslös", förutsatt att han eller hon uppfyller de övriga kriterierna för arbetslösa arbetssökande.

Sysselsättningsplan

Arbets- och näringsbyrån ska ordna en första intervju med den arbetssökande inom två veckor från det att jobsökningen inletts. Intervjun kan hållas på arbets- och näringsbyrån eller till exempel per telefon.

En sysselsättningsplan eller ersättande plan (aktiveringsplan, integrationsplan) ska göras upp i samband med intervjun. Planen bygger på den arbetssökandes egna mål i fråga om arbete och utbildning och på bedömningen av servicebehovet. Arbets- och näringsbyråerna har instruerats i när de ska kontrollera att sysselsättningsplanen hålls uppdaterad. Principen är att planen revideras efter kundens behov. Till exempel i fråga om kunder som omfattas av ungdomsgarantin revideras sysselsättningsplanen tätare och i planen antecknas vilken tjänst enligt ungdomsgarantin som tillhandahålls. Dessutom ska sysselsättningsplanen alltid revideras när den arbetssökande begär det. Uppgörandet av en aktiveringsplan grundar sig på lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (se www.sosiaaliportti.fi> Handbok om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte). I uppgörandet av aktiveringsplaner och integrationsplaner deltar även en representant för kommunen.

I den verksamhetsplan som ska ingå i en sysselsättningsplan anges de specificerade åtgärder och tjänster som överenskommit med den arbetssökande och som syftar till att främja målet. Den arbetssökande och arbets- och näringsmyndigheten avtalar om uppföljningen av verkställandet av en sysselsättningsplan eller ersättande plan och godkänner planen som är bindande för bägge parter. Den arbetssökande får en papperskopia av den undertecknade planen.

Sysselsättningsplanen och de tjänster som fastställs i den är viktiga även med tanke på utkomstskyddet för arbetslösa, eftersom man kan fastställa en viss tid utan ersättning för en arbetssökande som utan giltig orsak vägrar den sysselsättningsfrämjande service som fastställts i planen eller på annat sätt försummar att följa det som överenskommit i planen.

Enskilda kunders sysselsättningsplaner bör uppdateras när de börjar få FPA:s yrkesinriktade rehabilitering. Då bör sådana arbets- och närings tjänster i sysselsättningsplanen bevaras som tillsammans med rehabiliteringen utgör en meningsfull och ändamålsenlig servicehelhet med tanke på kundens individuella behov. På samma sätt ska åtgärder och tjänster som kompletterar FPA:s yrkesinriktade rehabilitering tas in i sysselsättningsplanen för en rehabiliteringsklient som registrerar sig som kund hos arbets- och näringsbyrån.

När tjänsterna för en arbetslös ordnas inom ramen för samservice som främjar sysselsättningen ska processen inledas med en kartläggning. Målet för denna är att utreda den arbetslösas situation och servicebehov på ett sektorsövergripande och grundläggande sätt. I bedömningen av servicebehovet deltar alla parter som är med i verksamhetsmodellen. Det som då ska utredas är åtminstone den arbetslösas yrkesskicklighet och kompetens och den sociala situationen, hälsotillståndet och arbets- och funktionsförmågan som alla påverkar möjligheterna att få arbete. Kartläggningen kan också inkludera en bedömning av rehabiliteringsbehovet.

Serviceinjerna hos arbets- och näringsbyrån

Arbets- och närings tjänsternas servicemodell bygger på tre serviceinjerna. Serviceinjen för en arbetssökande fastställs under den inledande kartläggningen vid arbets- och näringsbyrån, då den arbetssökande i samband med bedömningen av servicebehovet informeras om vilken service han eller hon kommer att anvisas (arbetsförmedling och företagstjänster, kompetensutveckling, stödd sysselsättning) och varför just denna service bäst anses lämpa sig för hans eller hennes servicebehov. Det är i sista hand byrån som bestämmer om valet av serviceinje, på basis av en sakkunnig tjänstemans bedömning.

De tre serviceinjerna är arbetsförmedlings- och företagstjänster, tjänster för kompetensutveckling och tjänster för stödd sysselsättning.

Serviceinjen för stödd sysselsättning samordnar samarbetet med intressentgrupper i rehabiliteringsfrågor. FPA och den serviceleverantör FPA valt kan när de avtalar om förfarandet vända sig till servicedirektören för serviceinjen för stödd sysselsättning vid arbets- och näringsbyrån eller till servicechefen vid arbets- och näringsbyråns verksamhetsställe. Vid behov utser arbets- och näringsbyrån en kontaktperson för samarbetet.

2.2 Kundrelationen hos FPA

Inledande av kundrelationen och ansökan om rehabilitering

Kundrelationen hos FPA kan inledas genom att kunden tar kontakt eller på basis av en rekommendation av en hänvisande instans. Initiativet till utredning av rehabiliteringsärendet kan

också komma i samband med att kunden ansöker om andra förmåner hos FPA. Den hänvisande instansen är i regel hälso- och sjukvården, som undersökt kundens hälsotillstånd och rehabiliteringsbehov och utifrån sin bedömning skrivit ett läkarutlåtande B. Andra hänvisande instanser är till exempel kommunens socialväsande, arbets- och näringsbyråerna och läroanstalterna. Kunden har också kunnat söka sig till andra FPA-tjänster såsom personlig rådgivning i frågor som gäller arbetsförmåga eller FPA-rådgivning, där kundens rehabiliteringsbehov konstaterats.

Kunden ansöker om rehabilitering hos FPA genom att fylla i en ansökningsblankett. Blanketterna finns på FPA:s webbsidor (se www.fpa.fi → Pappersblanketter → Rehabilitering). Till ansökan bifogas ett läkarutlåtande B av den vårdande läkaren med beskrivning av hälsotillstånd, utförda undersökningar, behandlingar och rekommenderad rehabilitering. Dessutom kan ansökan kompletteras med bland annat uppgifter från andra instanser eller respons på vidtagna åtgärder samt tidigare examensbetyg och arbetsintyg. Handläggaren vid FPA bedömer kundens rehabiliteringsbehov utifrån ansökningsdokumenten och en eventuell intervju. Vid behov bedömer FPA:s sakkunnigläkare till exempel när det är aktuellt med yrkesinriktad rehabilitering och i vilken mån kundens arbets-, studie- och funktionsförmåga försämrats.

Kunden får alltid ett skriftligt beslut om rehabiliteringen med uppgift om huruvida rehabilitering beviljas eller inte. Ett beslut om beviljad rehabilitering skickas också till rehabiliteringsproducenten för kännedom inför rehabiliteringsstarten och som betalningsförbindelse. Kunden har rätt att söka ändring i beslut om yrkesinriktad rehabilitering, rehabiliterande psykoterapi och krävande medicinsk rehabilitering hos besvärnämnden för social trygghet. I beslut om behovsprövad rehabilitering ges kunden ingen rätt att söka ändring.

Om FPA inte tillhandahåller den rehabilitering som kunden ansökt om eller om kunden behöver sådan rehabilitering som FPA inte tillhandahåller ska FPA se till att kunden får information om andra rehabiliteringsmöjligheter och hänvisas till ändamålsenlig rehabilitering eller andra tjänster i samarbete med de instanser som tillhandahåller sådana.

Rehabilitering som ordnas av FPA

FPA ordnar yrkesinriktad rehabilitering, rehabiliterande psykoterapi, krävande medicinsk rehabilitering och behovsprövad rehabilitering. Rehabiliteringstjänster kan sammanlänkas eller ges samtidigt efter klientens rehabiliteringsbehov. En klient kan till exempel under yrkesinriktad rehabilitering samtidigt få rehabiliterande psykoterapi eller neuropsykologisk rehabilitering. Närmare information om vad rehabiliteringstjänsterna består av och om målgrupperna finns i punkt 4.2 om FPA:s rehabiliteringstjänster.

FPA:s yrkesinriktade rehabilitering är främst avsedd för personer som inte etablerat sig i arbetslivet. För personer i arbetslivet ordnar FPA rehabilitering i syfte att bevara arbetsförmågan (TYK-rehabilitering), som den 1 maj 2016 ersätts med KIILA-rehabilitering. Rehabiliteringsklienten kan vara en ung eller vuxen person som har en sjukdom eller skada som försvagar eller begränsar arbets-, studie- eller funktionsförmågan. Dessutom kan andra faktorer som försämrar arbets- eller studieförmågan spela in i personens livssituation. Dessa kan till exempel vara långtidsarbetslöshet, skuldspiral, risk för marginalisering, missbruk, avbrott i studier eller föråldrad utbildning. En sjukdom eller skada kan också förhindra personen från att arbeta i sitt tidigare yrke, och då kan det bli aktuellt med omskolning. Arbetslösheten granskas som en aspekt i kundens situation men utgör inte i sig en grund för FPA:s yrkesinriktade rehabilitering.

Om förutsättningarna för beviljande av FPA:s yrkesinriktade rehabilitering:

- FPA ordnar ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för att stödja eller förbättra en persons arbets- och förvärvsförmåga eller förebygga arbetsoförmåga. Personen ska ha **en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt** och som har medfört eller under de närmaste åren uppskattas medföra en **väsentlig försämring av arbets- eller studieförmågan** och förvärvsmöjligheterna.
- Den konstaterade sjukdomen ska ha samband med att arbets- eller studieförmågan försämrats väsentligt.
- Vid bedömningen av om personens arbets- eller studieförmåga och förvärvsmöjligheter har försämrats väsentligt beaktas dennes **situation som helhet**.
- **Förutom** en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada beaktas också andra faktorer som påverkar arbets- eller studieförmågan och förvärvsmöjligheterna och som avser personens **fysiska, psykiska och sociala funktionsförmåga**, livssituation, socioekonomiska omständigheter, boendeförhållanden, utbildning, yrke, tidigare verksamhet och ålder **samt andra motsvarande faktorer**.
- Situationen ska alltid bedömas som helhet, men i synnerhet när sjukdomen i sig inte är en tillräcklig grund för att bevilja yrkesinriktad rehabilitering.
- Vid bedömningen av **om det är ändamålsenligt** med rehabilitering beaktas, förutom ovanstående, huruvida rehabiliteringen sannolikt leder till arbete eller utbildning som är lämpligt med tanke på personens hälsotillstånd.

2.3 Samarbetet mellan FPA och arbets- och näringstjänsterna

Skillnaderna mellan arbets- och näringstjänsterna och FPA:s yrkesinriktade rehabilitering

Både arbets- och näringstjänsterna och FPA tillhandahåller stöd för partiellt arbetsföra arbetslösa i deras övergång till arbetslivet bland annat i form av personlig handledning och ekonomiskt stöd.

Arbets- och näringstjänsterna ger de arbetssökande stöd för att de snabbt ska få arbete, och då är tjänsterna i första hand inriktade på att sysselsätta den enskilda kunden och i andra hand på att förbättra hans eller hennes sysselsättningsförutsättningar. Det huvudsakliga målet för kunderna inom arbets- och näringstjänsterna är att de ska få arbete.

I FPA:s yrkesinriktade rehabilitering får kunden stöd för sin arbets- och studieförmåga. Syftet är då att förbättra sysselsättningsförutsättningarna, till exempel hur kunden klarar av arbetet, att stärka arbetslivsberedskapen och i andra hand att konkret få arbete. Med hjälp av rehabiliteringen strävar kunden efter att bevara eller få ett yrke eller arbete som tryggar hans eller hennes inkomster.

Arbets- och näringstjänsterna kompletterar FPA:s yrkesinriktade rehabilitering. Tjänsterna beviljas efter prövning, medan FPA:s yrkesinriktade rehabilitering är lagstadgad och förutsättningarna för beviljandet anges i lagen om FPA:s rehabilitering. Om förutsättningarna för beviljandet av FPA:s yrkesinriktade rehabilitering uppfylls får kunden yrkesinriktad rehabilitering.

Samarbetet i praktiken

För samarbetet och innan kundens servicebehov bedöms behövs ett skriftligt samtycke av kunden för utlämnande av uppgifter till samarbetspartnern. Blanketten för samtycke finns som bilaga till denna anvisning och på FPA:s webbsidor (KU 4r). Blanketten kan skickas till FPA eller

kontaktpersonen inom arbets- och närings tjänsterna som skyddad e-post (lägg till .s i slutet av mottagarens e-postadress). Till exempel svea.svensson@fpa.fi.s

FPA:s försäkringsdistrikt fastställer det behövliga antalet kontaktpersoner bland rådgivarna i frågor som gäller arbetsförmåga, som de sakkunniga vid arbets- och näringsbyrån kan kontakta för att utreda en kunds servicebehov. På samma sätt utser arbets- och näringsbyråerna sina kontaktpersoner som FPA:s förmånshandläggare eller rådgivare kan kontakta för att utreda en kunds servicebehov. Parterna meddelar varandra kontaktpersonernas kontaktuppgifter. FPA och arbets- och näringsbyrån kan hålla kontakt via Skype.

2.4 Rehabiliteringsansvar hos andra instanser

Arbetspensionsanstalten

Arbetspensionsanstalten ansvarar för den yrkesinriktade rehabiliteringen för kunder som har ett anställningsförhållande eller som varit i arbetslivet och har kvar kontakter där. Detta innebär i praktiken att kunden har en etablerad arbetshistoria och inkomster på minst 34 256,82 euro (år 2015) från de fem senaste kalenderåren som föregår rehabiliteringen. FPA kan dock ordna yrkesinriktad rehabilitering i grupp för arbetspensionsanstaltens kunder, exempelvis rehabiliterings- och anpassningsträningsskurser, hjälpmedel för studier och arbete och undersökningar som kartlägger behovet av hjälpmedel, yrkesinriktade rehabiliteringsutredningar för kunder med nedsatt syn, arbetsträning för klienter i psykisk rehabilitering och TYK-rehabilitering och rehabiliterande psykoterapi för personer i arbetslivet.

Rehabilitering enligt trafikförsäkringslagen och lagen om olycksfallsförsäkring

När kundens rehabiliteringsbehov beror på en yrkessjukdom, ett olycksfall i arbetet eller en trafikskada är det försäkringsanstalterna och Försäkringsbranschens rehabilitering FBR rf som ansvarar för den yrkesinriktade och medicinska rehabiliteringen och för rehabilitering som främjar den sociala funktionsförmågan. Om ett rehabiliteringsärende är under handläggning eller ingen rehabilitering ännu sökts hos försäkringsbolaget kan FPA börja ordna rehabilitering på basis av ett dröjsmålsintyg. Förutsättningen för att få ett dröjsmålsintyg är att kunden ansöker om rehabilitering hos försäkringsbolaget.

Rehabilitering enligt lagen om olycksfall i militärtjänst och lagen om skada, ådragen i militärtjänst

Målgruppen är personer som skadats eller insjuknat i krigs- eller militärtjänst eller under jämförbara omständigheter. I dessa fall ansvarar Statskontoret för ordnandet av yrkesinriktad och medicinsk rehabilitering.

Hälso- och sjukvården

Huvudansvaret för den medicinska rehabiliteringen i anslutning till sjukvården ligger i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen hos kommunen. Syftet med medicinsk rehabilitering är att förbättra och upprätthålla klientens fysiska, psykiska och sociala funktionsförmåga och att främja klientens livskompetens och dagliga självständiga sysslor. Medicinsk rehabilitering omfattar:

- rådgivning och handledning som gäller rehabilitering,
- utredning av patientens funktions- och arbetsförmåga och rehabiliteringsbehov,
- en rehabiliteringsundersökning som utreder patientens möjligheter till rehabilitering,
- terapier som syftar till att förbättra och upprätthålla funktionsförmågan,
- andra behövliga rehabiliteringsfrämjande åtgärder,
- hjälpmedelstjänster och anpassningsträning.

Socialvårdens rehabiliteringsansvar

Kommunerna ansvarar för den sociala rehabiliteringen och den rehabiliterande arbetsverksamheten. Servicen omfattar bland annat rehabiliterande socialtjänster, handikappservice, tjänster vid arbets- och aktivitetscenter, rehabiliterande verksamhet inom missbrukarvården, påverkan av levnadsvanor och levnadsförhållanden samt äldreomsorg. Med hjälp av den kommunala socialvården och handikappservicen stöds personer, familjer och grupper som känner sig otrygga eller har problem med funktionsförmågan. Genom kommunal service stöds personer med nedsatt funktionsförmåga, begränsat arbetsföra, missbrukare och äldre.

Undervisningsväsendets rehabiliteringsansvar

Undervisningsväsendet ansvarar för den pedagogiska rehabiliteringen, elevhänvisningen och till exempel specialundervisningen i grundskolan, specialyrkesläroanstalterna och andra yrkesläroanstalter. Målgruppen är elever i grundskolan och yrkesläroanstalterna som behöver specialundervisning eller hänvisning på grund av funktionsnedsättning, försenad utveckling, affektiva störningar eller andra orsaker. Åtgärderna är specialundervisning i grundskolan, yrkesinriktad tilläggsutbildning, förberedande och rehabiliterande undervisning och handledning samt elevens rehabilitering som helhet. Undervisningsväsendet är skyldigt att avgiftsfritt ordna även den service som en elev med funktionsnedsättning eller en elev med behov av annat särskilt stöd behöver för att kunna delta i undervisningen, såsom tolk- och assistenttjänster samt särskilda skol- och klassspecifika hjälpmedel som används i skolan. Sådana hjälpmedel är till exempel specialanpassade elevbord, hissar och ramper.

3 Samarbetsförfarande

I detta avsnitt beskrivs samarbetsförfarandet inom ramen för kundens handledningsprocess. Syftet med handledningsprocessen är att en arbetslös kund ska få de FPA:s tjänster för yrkesinriktad rehabilitering och de arbets- och näringsstjänster som han eller hon behöver vid rätt tidpunkt. Kundhandledningsprocessen beskrivs i två olika processbeskrivningar både ur arbets- och näringsstjänsternas och ur FPA:s synvinkel. Båda beskrivningarna innehåller en verksamhetsmodell för sådana situationer där en arbetslös kund behöver antingen arbets- och näringsstjänster eller FPA:s tjänster för yrkesinriktad rehabilitering eller båda aktörernas tjänster samtidigt.

3.1 Processbeskrivning för arbets- och näringsstjänsterna

Arbets- och näringsstjänsterna omfattar inte separata tjänster enbart för yrkesinriktad rehabilitering. Arbets- och näringsstjänster kan emellertid erbjudas som yrkesinriktad rehabilitering till en kund, då en läkare på behörigt sätt konstaterat att personens skada eller sjukdom minskar hans eller hennes möjligheter att få arbete, behålla sitt arbete eller avancera i sitt arbete. Enbart en skada eller sjukdom som konstaterats av läkare utgör inte en tillräcklig grund för att erbjuda arbetskrafts- och företagsservice i form av yrkesinriktad rehabilitering, utan arbets- och näringsbyrån gör alltid denna bedömning från fall till fall. Då utgår behovet av en enskild tjänst från det sysselsättningsproblem som skadan eller sjukdomen medför. Efter varje tjänst som erbjudits i form av yrkesinriktad rehabilitering ska arbets- och näringsbyrån bedöma om skadan eller sjukdomen fortfarande förutsätter ett särskilt servicebehov.

I vissa fall kan en på behörigt sätt konstaterad skada eller sjukdom väsentligt försämra den arbetssökandes arbets- eller studieförmåga och förvärvsmöjligheter. Då kan kunden ha rätt till yrkesinriktade rehabiliteringstjänster som ordnas eller ersätts av FPA eller någon annan instans. Rätt till rehabilitering kan också uppstå i de fall då skadan eller sjukdomen inom de närmaste åren kan antas väsentligt försämra kundens arbets- eller studieförmåga och förvärvsmöjligheter.

3.1.1 Samarbetet mellan arbets- och näringsbyrån och FPA

Här beskrivs utredningen av servicebehovet hos en partiellt arbetsför arbetslös kund inom ramen för arbets- och näringsstjänsterna. I denna process är aktören en sakkunnig vid arbets- och näringsbyrån.

1. Ta reda på om kunden utöver arbets- och näringsstjänster eller i stället för dem behöver FPA:s rehabiliteringstjänster.

2. Börja utreda kundens servicebehov genom att sätta dig in i kundens situation som helhet, såsom

- hälsotillståndet, arbets- och funktionsförmågan och situationen som helhet i övrigt
- utbildnings- och arbetshistorien (avbrutna anställningsförhållanden och studier)
- hälsotillståndet (inverkan av sjukdom eller skada på arbets- och funktionsförmågan)
- den sociala situationen (familjesituation, boendesituation, ekonomisk situation, t.ex. skuldspiral/utsökning eller obehandlad användning av alkohol och andra droger)
- eventuell tidigare rehabilitering
- övriga faktorer som inverkar på kundens situation som helhet.

3. Om kunden är under 25 år eller en person i åldern 25–29 år som utexaminerats inom 12 månader, omfattas han eller hon av ungdomsgarantin. Då ska särskild uppmärksamhet fästas vid att tidsfristerna för ungdomsgarantin uppnås.

- När det gäller unga kunder finns det också skäl att komma ihåg att om kunden behöver särskilt stöd eller inte kommer till möten, kan hans eller hennes uppgifter lämnas ut till det uppsökande ungdomsarbetet.

4. Överväg om det i kundens situation är fråga om problem med att få arbete eller kompetensproblem där hälsotillståndet har en väsentlig inverkan.

4.1 Om ditt svar är **NEJ**, dvs. du bedömer att det i kundens fall är fråga om problem med att få arbete eller kompetensproblem,

- **men att hälsotillståndet och situationen som helhet inte begränsar sysselsättningen eller studierna, fortsätter den arbetssökandes kundrelation endast vid arbets- och näringsbyrån.**
 - Det kan t.ex. vara fråga om en övergående sjukdom eller att sjukdomen är under behandling på så sätt att kundens funktionsförmåga beräknas bli tillräckligt återställd genom vård eller medicinsk rehabilitering. Alla akuta sjukdomar och många kroniska sjukdomar är till sin natur sådana att deras inverkan t.ex. på den arbetssökandes arbets- eller studieförmåga och förvärvsmöjligheter är kortvarig. Efter att man kommit fram till rätt medicinering är många långvariga sjukdomar antingen helt eller nästan helt symtomfria.

ELLER

- **om hälsotillståndet och situationen som helhet begränsar sysselsättningen eller studierna, men kunden inte har behov av yrkesinriktad rehabilitering, fortsätter den arbetssökandes kundrelation också i detta fall endast vid arbets- och näringsbyrån.**
 - En sådan situation kan t.ex. uppstå då det inte är ändamålsenligt att inleda åtgärder för yrkesinriktad rehabilitering. Personen kan ha en sådan skada eller sjukdom, vars negativa inverkan i olika yrken och arbetsuppgifter har utretts och konstaterats och som man inte längre kan inverka på genom yrkesinriktad rehabilitering.
 - En sådan situation kan också uppstå då kunden redan har fått yrkesinriktade rehabiliteringstjänster. Efter den yrkesinriktade rehabiliteringen kan det ofta hända att kunden endast är utan arbete. Arbets- och näringsbyråns uppgift är att hjälpa kunden att hitta ett sådant arbete där skadan eller sjukdomen medför så lite men

som möjligt. För att främja sysselsättningen kan arbetsgivaren vid behov beviljas lönesubvention och/eller stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen.

4.2 Om ditt svar är **KANSKE** eller **VET INTE**, dvs. du bedömer att **kundens hälsotillstånd och situation som helhet eventuellt begränsar sysselsättningen eller studierna**, handla enligt följande:

4.2.1 Om du konstaterar att den arbetssökandes sjukdom eller skada inte har utretts eller om det är oklart om sjukdomen är under tillräcklig behandling, hänvisa kunden till en hälsoundersökning för arbetslösa vid hälso- och sjukvården. Med hjälp av den rapport som fås från hälsoundersökningen för arbetslösa kan du på nytt försöka bedöma de begränsningar som den arbetssökandes hälsotillstånd och situation som helhet eventuellt medför för sysselsättningen eller studierna.

- Om kunden står i ett anställningsförhållande kan du hänvisa honom eller henne till sin företagshälsovård.

4.2.2 Om kundens sjukdom eller skada har konstaterats och uppenbarligen är under tillräcklig behandling, men dess inverkan på kundens arbets- eller studieförmåga och förvärvsmöjligheter är oklar, handla enligt följande:

- Ta reda på vilken inverkan sjukdomen eller skadan har på sysselsättningen eller studierna.
 - Det kan du göra t.ex. genom att ordna en bedömning av arbetsförmågan för kunden. Utöver specifika frågor för att utreda skadans eller sjukdomens betydelse med tanke på arbete och studier kan du begära ett sakkunnigutlåtande om huruvida den arbetssökande kunde ha rätt till yrkesinriktade rehabiliteringstjänster som ordnas eller ersätts antingen av FPA eller av någon annan instans.
 - Vid bedömningen kan du också utnyttja utbildnings- eller arbetsprövning för att utreda kundens studie- eller arbetsförmåga.

4.2.3 Om du bedömer att kunden med beaktande av sjukdomen eller skadan och situationen som helhet behöver individuell kartläggning av läget, stöd eller vägledning innan kunden kan börja arbeta eller inleda studier ELLER om sjukdomen eller skadan och situationen som helhet inverkar på möjligheterna att få ett arbete eller en studieplats, överväg vilka arbets- och näringstjänster kunden behöver och ifall kunden också har behov av FPA:s rehabilitering.

4.2.4 Bekanta dig med FPA:s tjänster för yrkesinriktad rehabilitering och överväg ifall kunden behöver yrkesinriktad rehabilitering för att stödja studie- eller arbetsförmågan. Kundens situation kan t.ex. vara någon av följande:

- Kunden kan vara en ung person i arbetsför ålder (som löper risk att marginaliseras), som på grund av sjukdom har svårt att få arbete, slutföra sina studier, hitta lämplig utbildning eller som avbryter eller har avbrutit sin skolgång. ELLER
- Kunden kan vara en vuxen person med nedsatt funktionsförmåga, som har utbildning och som på grund av sjukdom inte kan utföra sitt arbete eller som har betydande begränsningar i möjligheterna att arbeta eller som eventuellt planerar byte av bransch. ELLER
- Kunden kan vara en vuxen person utan utbildning, vars sjukdom försvårar möjligheterna att få arbete eller hitta en lämplig bransch.

- Om du bedömer att kunden behöver yrkesinriktad rehabilitering och han eller hon ännu är etablerad i arbetslivet, hänvisa kunden till arbetspensionsanstalten (se kapitel 2.4 Rehabiliteringsansvar hos andra instanser/arbetspensionsanstalten).
- Om arbetspensionsrehabilitering inte är ett lämpligt alternativ för kunden och du uppskattar att kunden behöver yrkesinriktad rehabilitering, diskutera med kunden och FPA:s arbetsförmågerådgivare kundens situation, de rehabiliteringstjänster som behövs och fortsatt handledning samt vad kunden bör göra härnäst. Be alltid kunden om ett skriftligt samtycke till utbyte av uppgifter innan du kontaktar FPA eller FPA:s rehabiliteringsserviceproducent. Gå igenom innehållet i samtyckesblanketten med kunden.
 - Om du bedömer att kunden behöver arbetsträning för mentalvårdsklienter eller en yrkesinriktad rehabiliteringskurs för vuxna, diskutera med kunden och rehabiliteringsserviceproducenten möjligheten att delta i en förhandsintervju/första urval. Serviceproducentens kontaktuppgifter finns under FPA:s sökfunktion för rehabiliteringskurser. Du kan också kontakta FPA och tillsammans med kunden och FPA:s arbetsförmågerådgivare diskutera deltagandet i en förhandsintervju/första urval.
- Anteckna kontakten så att det av kunduppgifterna framgår vilka rehabiliteringstjänster som kunden utgående från diskussionerna med olika instanser har bedömts behöva, varför kunden behöver stöd i form av rehabilitering och varför sysselsättningstjänster inte är aktuella eller nödvändiga.

→ Om kunden i stället för arbets- och näringstjänster har uppskattats behöva FPA:s rehabiliteringstjänster, överförs kundens ärende enligt avtal till FPA. FPA:s förmånshandläggare sätter sig in i kundens situation som helhet och ordnar vid behov en kundintervju.

4.3 Om ditt svar är **JA**, dvs. du bedömer att det är fråga om **BÅDE** problem med att få arbete eller kompetensproblem **OCH** behov av stöd i form av rehabilitering, handla enligt följande:

- Bekanta dig med FPA:s rehabiliteringstjänster och överväg vilka rehabiliteringstjänster kunden behöver utöver sysselsättningstjänsterna.
 - Om du bedömer att kunden behöver yrkesinriktad rehabilitering och han eller hon ännu är etablerad i arbetslivet, hänvisa kunden till arbetspensionsanstalten (se kapitel 2.4 Rehabiliteringsansvar hos andra instanser/arbetspensionsanstalten).
- Om du bedömer att kunden utöver arbets- och näringstjänster behöver yrkesinriktade rehabiliteringstjänster, diskutera med kunden och FPA:s arbetsförmågerådgivare kundens situation, vilka rehabiliteringstjänster som behövs och huruvida det är möjligt att genomföra tjänsterna samtidigt. Diskutera också behovet av fortsatt handledning samt vad kunden bör göra härnäst. Be alltid kunden om ett skriftligt samtycke till utbyte av uppgifter innan du kontaktar FPA eller FPA:s rehabiliteringsserviceproducent. Gå igenom innehållet i samtyckesblanketten med kunden.
 - Om du bedömer att kunden behöver arbetsträning för mentalvårdsklienter eller en yrkesinriktad rehabiliteringskurs för vuxna, diskutera med kunden och rehabiliteringsserviceproducenten möjligheten att delta i en förhandsintervju/första urval. Serviceproducentens kontaktuppgifter finns under FPA:s sökfunktion för rehabiliteringskurser. Du kan också kontakta FPA och tillsammans med kunden och

FPA:s arbetsförmågerådgivare diskutera deltagandet i en förhandsintervju/första urval.

- Anteckna kontakten så att det av kunduppgifterna framgår vilka rehabiliteringstjänster som kunden utgående från diskussionerna med olika instanser har bedömts behöva, varför kunden behöver stöd i form av rehabilitering och när/vilka sysselsättningstjänster är aktuella eller nödvändiga.
- Underrätta vid behov FPA om de arbets- och näringstjänster som ordnats för kunden, om kunden har gett sitt samtycke till det.
- Om kundens tjänster inte kommer i gång planerligt eller om det sker väsentliga förändringar i kundens situation, diskutera med kunden och FPA:s arbetsförmågerådgivare vilka tjänster som kunden behöver och behovet av fortsatt handledning.

3.1.2 Kundrelationen vid arbets- och näringsbyrån under rehabiliteringen

Här beskrivs den fortsatta kundrelationen vid arbets- och näringsbyrån under rehabilitering som ordnas av FPA.

1. Arbets- och näringsbyråns kund inleder FPA:s yrkesinriktade rehabilitering.

När en arbetssökande kund inleder FPA:s yrkesinriktade rehabilitering, ska kundens sysselsättningsplan vid behov uppdateras. Där beskrivs bl.a. de tjänster som genomförs i form av nättjänster och som kunden kan utnyttja under den yrkesinriktade rehabiliteringen. Vid behov slopas sådana avtalade tjänster som är överlappande med FPA:s yrkesinriktade rehabilitering.

Då arbets- och näringsbyråns kund inleder FPA:s yrkesinriktade rehabilitering fortsätter kundrelationen vid arbets- och näringsbyrån, om inte kunden uttryckligen ber att den ska avbrytas. En arbetslös kund ska då ges rådet att kontakta den som betalar arbetslöshetsförmånen för att reda ut vilka effekter det har på personens utkomst t.ex. vid eventuella mellanperioder under rehabiliteringen eller efter att rehabiliteringen avslutats. FPA:s yrkesinriktade rehabilitering utgör inte ett hinder för kunden att ta emot arbete eller arbets- och näringstjänster, varvid t.ex. personens sysselsättningskod fortsättningsvis är "arbetslös", förutsatt att de övriga kriterierna för arbetslös arbetssökande uppfylls.

När kunden inleder FPA:s yrkesinriktade rehabilitering, ska följande beaktas:

- Arbets- och näringsbyrån får uppgiften om den rehabiliteringstjänst som inleds antingen via FPA eller av kunden själv.
- Håll kundens kundrelation i kraft, om inte kunden uttryckligen ber att den ska avbrytas.
- Behåll kundens sysselsättningskod oförändrad.
- Uppdatera sysselsättningsplanen tillsammans med kunden.

2. En person som deltar i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering anmäler sig som kund hos arbets- och näringsbyrån.

FPA:s yrkesinriktade rehabilitering är alltid arbetslivsinriktad rehabilitering. Om rehabiliteringsklienten inte har ett anställningsförhållande, lönar det sig i allmänhet för honom eller henne att samtidigt vara kund hos arbets- och näringsbyrån, så att han eller hon också har tillgång till de arbets- och näringstjänster som behövs.

Service för den som deltar i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering inleds vid arbets- och näringsbyrå i princip på samma sätt som för övriga kunder.

3.1.3 Samarbetet med serviceproducenten för FPA:s yrkesinriktade rehabilitering

Serviceproducenten för FPA:s yrkesinriktade rehabilitering är enligt FPA:s standarder förpliktad att vid behov nätverkssamarbeta med hälso- och sjukvården på rehabiliteringsklientens hemort, arbets- och näringsbyrå och servicecentret för arbetskraft, då det är fråga om en yrkesinriktad rehabiliteringskurs för vuxna, yrkesinriktad rehabiliteringsutredning, arbetsträning och arbetsträning för mentalvårdsklienter. Målet med nätverksarbetet är en välfungerande rehabiliterings- och vårdkedja där rehabiliteringen kopplas samman med tjänster från övriga aktörer. Dess syfte är att flexibelt utbyta och överföra information i anslutning till rehabiliteringsklientens yrkesinriktade rehabiliteringsprocess mellan olika aktörer då rehabiliteringsklienten är närvarande och med klientens samtycke. Det rekommenderas att man ordnar en nätverksöverläggning t.ex. när det behövs mer information för rehabiliteringsklientens yrkesplaner under inledningsfasen av en yrkesinriktad rehabiliteringskurs eller när information ska förmedlas vidare innan rehabiliteringen upphör.

Nätverksöverläggningen kan ordnas så att man träffas eller i form av en video- eller telefonkonferens antingen i serviceproducentens eller i någon annan aktörs lokaler. Vid nätverksöverläggningen går man med rehabiliteringsklienten igenom den nytta som uppnåtts genom rehabiliteringen och de förändringar som skett. Samtidigt kommer man överens om en fortsatt plan för övergångsskedet för att säkerställa att rehabiliteringsklienten avancerar yrkesmässigt.

Eftersom servicelinjen för stödd sysselsättning koordinerar rehabiliteringssamarbetet, kan den utse en kontaktperson för samarbetet med serviceproducenterna. Då kan kontaktpersonen i stället för den tjänsteman som sköter kundens ärenden på arbets- och näringsbyrå delta i nätverksöverläggningarna och vid behov uppdatera sysselsättningsplanerna för alla som deltar i samma rehabilitering i grupp.

Kunden har rätt att välja vid vilket av arbets- och näringsbyråns verksamhetsställen som kunden vill sköta sina ärenden. Oberoende av vilket verksamhetsställe inom servicenätverket som kunden anlitar ska arbets- och näringsbyrå se till att kunden får de tjänster som han eller hon behöver. Då ska nätverksmötet i anslutning till FPA:s yrkesinriktade rehabilitering om kunden så vill också kunna ordnas vid en annan arbets- och näringsbyrå än det verksamhetsställe som kunden tidigare anlitat.

För den som deltar i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering upprättas under rehabiliteringen en yrkesplan med de mål som ställts upp i fråga om arbete och utbildning. Avsikten är att lyfta fram också övriga tjänster som främjar arbetsförmågan, såsom arbets- och näringstjänsterna. Rätten att få information förutsätter samtycke av rehabiliteringsklienten. När FPA:s serviceproducent har ett av klienten undertecknat skriftligt tillstånd att överlåta uppgifterna, skriver arbets- och näringsbyrå från URA-systemet ut de uppgifter som specificeras i tillståndet. Utöver basuppgifterna om den arbetssökande kan uppgifterna bl.a. gälla sysselsättningsplanen och tjänster som tidigare erbjudits arbetssökanden (särskilt provning). Uppgifterna kan antingen

- a) sändas till serviceproducenten eller
- b) ges till kunden själv.

På motsvarande sätt kan med kundens samtycke uppgifter överföras från FPA:s serviceproducent till arbets- och näringsbyrå efter att rehabiliteringen avslutats.

3.2 Processbeskrivning för FPA

Här beskrivs utredningen av servicebehovet hos en partiellt arbetsför arbetslös kund vid FPA. I denna process är aktören FPA:s förmånshandläggare och arbetsförmågerådgivare.

1. Ta reda på om kunden utöver FPA:s rehabiliteringstjänster eller i stället för dem behöver arbets- och näringstjänster.
2. Börja utreda kundens servicebehov genom att sätta dig in i kundens situation som helhet.
 - Kontrollera vilken instans som hänvisat kunden till rehabilitering. Kunden kan hänvisas till rehabilitering t.ex. via hälso- och sjukvården, arbetspensionsanstalten, läroanstalten eller FPA:s tjänster eller via personlig FPA-rådgivning eller arbetsförmågerådgivning.
 - Utred med hjälp av de handlingar som finns på FPA kundens hälsotillstånd och bakgrunden till arbets- och funktionsförmågan inklusive väsentliga uppgifter om olika förmåner, såsom sjukdagpenning, rehabiliteringsstöd, sjukpension och läkemedelsköp samt tidigare rehabilitering som ordnats av FPA eller andra instanser.

3. Överväg om det i kundens situation är fråga om problem med att få arbete eller kompetensproblem?

3.1 Om ditt svar är **NEJ**, dvs. du bedömer att **kundens hälsotillstånd och situation som helhet begränsar sysselsättningen eller situationen verkar oklar OCH kunden behöver stöd i form av rehabilitering**, handla enligt följande:

- Om du bedömer att kunden behöver yrkesinriktad rehabilitering och han eller hon ännu är etablerad i arbetslivet, hänvisa kunden till arbetspensionsanstalten (se kapitel 2.4 Rehabiliteringsansvar hos andra instanser/arbetspensionsanstalten).
- Om du bedömer att utredningarna om hälsan inte är tillräckliga, kontakta med kundens samtycke hälso- och sjukvården eller hänvisa kunden till hälso- och sjukvården.
- Om kunden enligt din bedömning har en yrkessjukdom, trafikskada eller arbetsolycksfallsskada, kontakta försäkringsbolaget och hänvisa vid behov kunden dit. Om det är fråga om en skada eller sjukdom i enlighet med lagen om skada ådragen i militärtjänst eller lagen om olycksfall i militärtjänst, kontakta Statskontoret och hänvisa vid behov kunden dit.
- Om du bedömer att utredningarna om hälsan är tillräckliga och att kunden behöver rehabilitering, fortsätter kundrelationen endast vid FPA.

3.2 Om ditt svar är **JA**, och du bedömer att det i **kundens fall endast är fråga om problem med att få arbete eller kompetensproblem, eftersom**

- **kundens hälsotillstånd och situation som helhet inte begränsar sysselsättningen ELLER**
- **kundens hälsotillstånd och situation som helhet begränsar sysselsättningen men kunden inte har behov av eller inte vill ha yrkesinriktad rehabilitering**, handla enligt följande:
 - Bekanta dig med arbets- och näringstjänsterna och överväg ifall kunden behöver sysselsättningstjänster.
 - Om du bedömer att kunden behöver arbets- och näringstjänster, diskutera med kunden och en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån vilka arbets- och näringstjänster som

kunden behöver och behovet av fortsatt handledning. Hänvisa kunden i första hand att anmäla sig som kund vid arbets- och näringsbyrån.

- Kundrelationen etableras när kunden begär det elektroniskt i webbtjänsten för att inleda jobbsökning (läs mer [här](#)) eller personligen på arbets- och näringsbyrån. Då registreras personen som kund i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. En person registreras alltid som arbetssökande när han eller hon ber om det. Jobbsökningen kan inledas även om kunden inte är arbetslös eller kunden får arbetslöshetsförmån eller deltar i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering. Arbets- och näringsbyrån ska ordna den första intervjun för den arbetssökande inom två veckor efter att jobbsökningen inletts. Intervjun kan ordnas på arbets- och näringsbyrån eller t.ex. per telefon.
- Om kunden endast vill anlita en enskild tjänst utan att registrera sig som arbetssökande kund, diskutera med kunden och en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån kundens situation och vilka arbets- och näringsstjänster som behövs. Diskutera också den fortsatta handledningen samt vad kunden bör göra härnäst.
- Be kunden om ett skriftligt samtycke till utbyte av uppgifter innan du kontaktar en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån. Gå igenom innehållet i samtyckesblanketten med kunden.
- Anteckna kontakten så att det av kunduppgifterna framgår vilka sysselsättningstjänster som kunden utgående från diskussionerna har bedömts behöva och varför FPA:s rehabiliteringstjänster inte är aktuella eller nödvändiga.

→ Om kunden har uppskattats behöva arbets- och näringsstjänster, fortsätter kundens kundrelation endast vid arbets- och näringsbyrån. En sakkunnig på arbets- och näringsbyrån sätter sig in i kundens situation som helhet och ordnar en kundintervju för att göra upp en sysselsättningsplan.

3 3 Om ditt svar är **JA**, dvs. du bedömer att det är fråga om **BÅDE** problem med att få arbete eller kompetensproblem **OCH** behov av stöd i form av rehabilitering, handla enligt följande:

- Bekanta dig med arbets- och näringsbyråns tjänster och överväg vilka arbets- och näringsstjänster kunden behöver utöver rehabiliteringen.
- Om du bedömer att kunden utöver rehabilitering också behöver arbets- och näringsstjänster, diskutera med kunden och en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån vilka arbets- och näringsstjänster som kunden behöver och behovet av fortsatt handledning. Hänvisa kunden i första hand att anmäla sig som kund vid arbets- och näringsbyrån.
 - Kundrelationen etableras när kunden begär det elektroniskt i webbtjänsten för att inleda jobbsökning (läs mer [här](#)) eller personligen på arbets- och näringsbyrån. Då registreras personen som kund i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. En person registreras också alltid som arbetssökande när han eller hon ber om det. Jobbsökningen kan inledas även om kunden inte är arbetslös eller kunden får arbetslöshetsförmån eller deltar i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering. Arbets- och näringsbyrån ska ordna den första intervjun för den arbetssökande inom två veckor efter att jobbsökningen inletts. Intervjun kan ordnas på arbets- och näringsbyrån eller t.ex. per telefon.

- Om kunden endast vill anlita en enskild tjänst utan att registrera sig som arbetssökande kund, diskutera med kunden och en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån kundens situation, vilka arbets- och näringsstjänster som behövs och huruvida det är möjligt att genomföra tjänsterna samtidigt. Diskutera också behovet av fortsatt handledning samt vad kunden bör göra härnäst.
- Be kunden om ett skriftligt samtycke till utbyte av uppgifter innan du kontaktar en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån. Gå igenom innehållet i samtyckesblanketten med kunden.
- Anteckna kontakten så att det av kunduppgifterna framgår vilka rehabiliteringstjänster som kunden utgående från diskussionerna har bedömts behöva, varför kunden behöver stöd i form av rehabilitering och vilka sysselsättningstjänster som är aktuella eller nödvändiga.
 - Om kunden har uppskattats behöva arbets- och näringsstjänster utöver FPA:s rehabiliteringstjänster, inleds också kundens kundrelation vid arbets- och näringsbyrån. En sakkunnig på arbets- och näringsbyrån sätter sig in i kundens situation som helhet och ordnar vid behov en kundintervju.
- Underrätta vid behov arbets- och näringsbyrån om de rehabiliteringstjänster som ordnats för kunden vid FPA, om kunden har gett sitt samtycke till det.
- Om kundens tjänster inte kommer i gång planenligt eller om det sker väsentliga förändringar i kundens situation, diskutera med kunden och en sakkunnig på arbets- och näringsbyrån vilka tjänster som kunden behöver och behovet av fortsatt handledning.

3.3 Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller FPA bedömer behovet av sektorsövergripande samservice

Dessa anvisningar är avsedda att användas av dem som arbetar vid FPA och i arbets- och näringsstjänsternas kundbetjäning. I den sektorsövergripande samservicen för arbetslösa iaktas den verksamhetsmodell som bestäms i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller FPA ska bedöma om en arbetslös har behov av sektorsövergripande samservice, när den arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grundval av arbetslöshet eller har varit arbetslös utan avbrott minst en bestämd tid. Behovet av sektorsövergripande samservice för personer under 25 år bedöms när arbetslösheten har pågått i sex månader utan avbrott och för personer som har fyllt 25 år när arbetslösheten har pågått i tolv månader utan avbrott.

Behov av sektorsövergripande samservice innebär en situation där det för att främja sysselsättningen av en arbetslös person krävs samordning av den service och de tjänster som kommunen, arbets- och näringsbyrån och FPA är skyldiga att ordna. Samordning av servicen behövs då den arbetslösas svårigheter att sysselsättas inte enbart beror på brist på öppna arbetsplatser eller bristfällig yrkeskompetens. I dessa situationer har den arbetslösa dessutom sådana begränsningar i arbets- eller funktionsförmågan som inverkar på sysselsättningen och som inte enbart kan lösas med konsultation mellan myndigheterna utan förutsätter sektorsövergripande samarbete. Behovet av tjänster eller förmåner från olika myndigheter samtidigt innebär inte automatiskt behov av sektorsövergripande samservice.

Den arbetslösa har inte behov av sektorsövergripande samservice t.ex. i följande situationer:

- Den sjukdom eller skada som inverkar på personens hälsotillstånd har identifierats och den inverkar inte på personens jobbsökning (ansvaret för sysselsättningsprocessen hos arbets- och näringsbyrån).
- För personen ordnas i form av yrkesinriktad rehabilitering utbildning till ett nytt yrke, eftersom personen är arbetsoförmögen för arbete i sitt tidigare yrke (ansvaret för den yrkesinriktade rehabiliteringsprocessen hos FPA eller arbetspensionsanstalten).
- Personen får på grundval av arbetslöshet samtidigt flera förmåner (t.ex. arbetslöshetsförmån, utkomststöd och bostadsbidrag), men personens servicebehov kan tillgodoses med arbets- och näringsstjänster (ansvaret för sysselsättningsprocessen hos arbets- och näringsbyrån).
- Personens arbetslöshet har dragit ut på tiden, eftersom det på grund av arbetsmarknadssituationen inte finns lämpligt arbete att erbjuda, men personens kompetens och arbetsmarknadsfärdigheter är emellertid à jour och personen har inte behov av socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster eller rehabiliteringstjänster (ansvaret för sysselsättningsprocessen hos arbets- och näringsbyrån).
- Personen har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar. Då betalar kommunen en del av arbetsmarknadsstödet under tiden av arbetslöshet, men personens servicebehov kan tillgodoses genom offentlig arbetskraftsservice (ansvaret för sysselsättningsprocessen hos arbets- och näringsbyrån).
- Personen har ett sådant drogproblem eller sådana problem med den mentala hälsan som kräver vård och som gör att personen inte kan delta i service som främjar sysselsättningen (ansvaret för vård- och rehabiliteringsprocessen hos kommunens socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster).

4 Beskrivning av tjänsterna

4.1 Arbets- och näringsstjänster

Arbets- och näringsstjänsterna beskrivs närmare i arbets- och näringsministeriets anvisning om tillämpningen av lagen och förordningen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Anvisningen hittar du [här](#).

Arbetsförmedlingstjänster för arbetssökande

Arbets- och näringsbyrån söker upp och erbjuder de arbetssökande lämpliga arbeten. Vid bedömningen av arbetets lämplighet beaktar arbets- och näringsbyrån den arbetssökandes yrkeskompetens, tidigare anställningar, utbildning och arbetsförmåga och bedömer dessa i förhållande till de krav som arbetsgivaren ställer för arbetet. Läs mer [här](#).

Sakkunnigbedömningar

- Bedömning av arbetsförmågan

Arbets- och näringsbyrån kan skaffa en bedömning av arbetsförmågan om en kund har en diagnostiserad skada eller sjukdom som bedöms inverka på möjligheterna att få arbete eller om det behövs en noggrannare eller mer detaljerad utredning av personens arbets- och funktionsförmåga i relation till sökyrket eller den planerade utbildningen. Servicen som skaffas kan inkludera t.ex. medicinska, psykologiska och/eller sociala undersökningar och bedömningar samt försök att utföra arbetsuppgifter under handledning. En bedömning av arbetsförmågan skaffas om det behövs en noggrannare eller mer detaljerad utredning av personens arbets- och funktionsförmåga i relation till sökyrket eller den planerade utbildningen. Bedömningen av arbetsförmågan kan användas exempelvis som en del av karriärplaneringen, vid planering av sysselsättningsfrämjande tjänster och i samband med sysselsättningsprocessen och den

sysselsättningsfrämjande servicen. Om kunden behöver tjänster för att diagnostisera eller behandla en sjukdom, bedöma vården eller ordna medicinsk rehabilitering hänvisas han eller hon till en hälsoundersökning för arbetslösa vid kommunens hälso- och sjukvård.

- Bedömning av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet

Arbets- och näringsmyndigheten kan förmedla information och ge råd om att inleda och utveckla företagsverksamhet. Arbets- och näringsmyndigheten kan också skaffa bedömningar av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet.

- Övriga sakkunnigbedömningar

För att utreda en enskild kunds kompetens, yrkesskicklighet, lämplighet och alternativ i fråga om arbete, företagsverksamhet och utbildning kan arbets- och näringsbyrån skaffa också andra sakkunnigbedömningar. Anskaffningen ska enbart anknyta till ovannämnda mål som utgår från kundens individuella servicebehov och får till exempel inte ges i stället för tjänster som kommunen ska ansvara för. Andra sakkunnigbedömningar används till exempel när det behövs en sakkunnigs synpunkt i en situation där kunden har berättat att han eller hon har – eller kunden misstänks ha – begränsningar som inte definierats närmare och arbets- och näringsbyrån inte kan göra en övergripande bedömning av hur kunden klarar sig i det arbete eller den utbildning som planeras.

Andra sakkunnigbedömningar kan inte användas för att fastställa kundens hälsotillstånd eller skaffa en diagnos som saknas. Om kunden behöver tjänster för att diagnostisera eller behandla en sjukdom, bedöma vården eller ordna medicinsk rehabilitering hänvisas han eller hon till en hälsoundersökning för arbetslösa vid kommunens hälso- och sjukvård.

Vägledning för yrkesvalet och karriären

Vägledningen för yrkesvalet och karriären syftar till att stödja kunden i fråga om att precisera hans eller hennes mål i fråga om yrkesval, karriärplanering och kompetens. Kunden får också hjälp med att göra upp en karriärplan som är lämplig för kundens situation, tar i beaktande möjligheterna på arbetsmarknaden och leder till en hållbar lösning. Med kundens samtycke kan man inkludera också andra, eventuellt utomstående, sakkunniga i vägledningen för yrkesvalet och karriären. Dessa kan till exempel bidra med handledning i fråga om utbildning, karriärplanering och rehabilitering. Vägledningen för yrkesvalet och karriären grundar sig på handledda samtal. Läs mer [här](#).

Karriärträning

Med hjälp av karriärträning får den enskilda kunden stöd och vägledning för klarläggande av alternativ för yrkesvalet och karriären, sökande till yrkesutbildning och utveckling av arbetslivsfärdigheter. Karriärträning är en tjänst för de kunder som bedöms behöva mer funktionellt, intensivt och långvarigt stöd i sin karriärplanering utöver den vägledning för karriären som arbets- och näringsbyrån tillhandahåller. Läs mer [här](#).

Jobsökarträning

En kund kan komplettera och uppdatera sina jobsökarfärdigheter genom att delta i jobsökarträning. Jobsökarträningen innebär att man i grupp lär sig hur man söker arbete. Under träningen är kunden arbetssökande. Under jobsökarträningen går man igenom de olika delområdena i jobsökningen, arbetsmarknadsläget och arbetsgivarnas förväntningar samt bekantar sig med de elektroniska kanalerna och verktygen för jobsökning. Läs mer [här](#).

Arbetsträning

Arbetsträningen som anskaffas som offentlig arbetskraftsservice är avsedd för enskilda kunder som behöver stöd för att komma ut på arbetsmarknaden. Arbetsträningen ger enskilda kunder intensivt individuellt stöd för att söka arbete, ingå arbetsavtal och/eller etablera ett anställningsförhållande. Läs mer [här](#).

Arbetsprövning

Arbetsprövning är en sysselsättningsfrämjande service för enskilda kunder som ordnas utan anställningsförhållande på en arbetsplats. Syftet med arbetsprövningen är att utreda den enskilda kundens yrkesvals- och karriäralternativ eller stödja återgången till arbetsmarknaden.

Arbetsprövning kan användas för att hitta ett lämpligt arbets- och utbildningsalternativ, om en enskild kund saknar yrkesutbildning eller om kunden vill byta bransch eller yrke. Arbetsprövning används inte för att skaffa arbetserfarenhet. Läs mer [här](#).

Utbildningsprövning

Under utbildningsprövningen prövar kunden ett visst utbildningsområde vid en läroanstalt. Avsikten är att utreda kundens lämplighet för en viss utbildning eller bransch samt kundens förutsättningar för att studera vid läroanstalten i fråga.

Arbetskraftsutbildning

Som arbetskraftsutbildning erbjuds utbildning som ger yrkesfärdigheter. En stor del av den yrkesinriktade arbetskraftsutbildningen utgörs av examensinriktad utbildning, där den studerande avlägger en grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, eller delar av dessa. Under vissa förutsättningar är det även möjligt att avlägga en högskoleexamen. En del av utbildningen utgörs av påbyggnadsutbildning och kompletterande utbildning som i huvudsak syftar till att utveckla och komplettera den arbetssökandes yrkesfärdigheter. Företagarutbildning ordnas för arbetssökande med intresse och färdigheter att grunda ett eget företag.

Som studerande till arbetskraftsutbildningen kan antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på. De som väljs ska dessutom ha ett utbildningsbehov.

Arbetskraftsutbildningen är främst avsedd för vuxna. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till arbetskraftsutbildning som ger yrkesfärdigheter om det inte är möjligt eller ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier, till exempel för att personens studieframgång i grundskolan har varit svag, av hälsoskäl eller sociala orsaker. Läs mer [här](#).

Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Om den arbetssökande saknar yrkesutbildning eller om det finns sådana brister i den arbetssökandes kompetens som medför risk för förlängd arbetslöshet, och den arbetssökande har behov av yrkesutbildning, kan detta behov tillgodoses genom såväl arbetskraftsutbildning som frivilliga studier. Tyngdpunkten ligger på kortvariga studier som främjar en snabb placering på arbetsmarknaden.

En arbetssökande kan ha möjlighet till frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån om han eller hon har fyllt 25 år och arbets- och näringsbyrån har konstaterat behovet av utbildning. Dessutom förutsätts det att studierna på ett väsentligt sätt anses förbättra den arbetssökandes möjligheter till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Den arbetssökande ska söka till studierna på samma villkor och med samma förfarande som andra som söker till frivilliga studier. Det är alltid läroanstalten eller utbildningsproducenten som fattar beslutet om antagning till utbildningen. Läs mer [här](#).

Lönesubvention

Lönesubvention är ett stöd som beviljas arbetsgivare för lönekostnader i syfte att främja sysselsättningen av arbetslösa arbetssökande. Syftet med lönesubventionerat arbete är att förbättra yrkeskompetensen för dem som anställs och främja deras sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. För arbetsgivaren är lönesubventionen en kompensation för arbetstagarens

nedsätta produktivitet, och för att arbetsgivaren kan vara tvungen att använda mer tid än normalt för arbetshandledningen för en sådan arbetstagare. I det lönesubventionerade arbetet kan man inkludera eller ansluta utbildning bland annat genom att bevilja lönesubvention för läroavtalsutbildning eller kombinera subventionerat arbete och arbetskraftsutbildning.

För lönesubventionerat arbete ingår ett normalt anställningsförhållande. Anställningen kan vara en deltid- eller heltidsanställning. Lönesubvention kan beviljas både för anställningsförhållanden som gäller tills vidare och för visstidsanställningar. Lönesubventionen täcker en del av lönekostnaderna. Läs mer [här](#).

Stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen

Arbets- och näringsbyrån kan främja partiellt arbetsföra personers möjligheter att arbeta genom stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen, om den person som ska anställas eller som är anställd har en skada eller sjukdom som förutsätter nya arbetsredskap eller ny utrustning, ändringar på arbetsplatsen eller hjälp i arbetet av en annan arbetstagare.

Det stöd som beviljas arbetsgivaren för anskaffning av arbetsredskap eller ändringsarbeten på arbetsplatsen är högst 4 000 euro per person. Ersättning för hjälp av en annan arbetstagare beviljas för högst 20 arbetstimmar i månaden under högst 18 månader. Stödet på 20 euro i timmen betalas månatligen i efterskott enligt de realiserade arbetstimmar. Läs mer [här](#).

Startpeng

För att trygga försörjningen för en kund som blir företagare kan startpeng beviljas för högst 18 månader i det skede då företagsverksamheten startas och etableras. Beslutet om startpeng fattas periodvis. Den första periodens längd är sex månader. Beslut för kortare tid än sex månader fattas endast i undantagsfall. Den andra periodens längd är högst sex månader. Startpeng för en tredje period kan beviljas i vissa fall. Startpeng beviljas av arbets- och näringsbyrån där den sökande är kund.

För att startpeng ska beviljas förutsätts att den sökande utöver yrkeskompetens har tillräckliga färdigheter för att klara av den planerade företagsverksamheten eller förbinder sig att skaffa de företagarfärdigheter som behövs. Beviljandet av startpeng förutsätter också att den planerade företagsverksamheten till sin natur är en huvudsyssla. Ett villkor för beviljande av startpeng är dessutom att arbets- och näringsbyrån bedömer att den tilltänkta företagsverksamheten har förutsättningar att bli en kontinuerligt lönsam verksamhet. Arbets- och näringsbyrån kan i beslutet om startpeng också ställa andra nödvändiga villkor, som till exempel att finansieringen är ordnad och att betalningsprogrammet för en privat skuldsanering iakttas. Läs mer [här](#).

Kostnadsersättning

FPA eller en arbetslöshetskassa beviljar lagstadgad kostnadsersättning till de arbets sökande som är berättigade till denna utan att de särskilt behöver ansöka om den. FPA eller arbetslöshetskassan kan dock förutsätta en utredning av till exempel logikostnader. Arbets- och näringsbyrån kan bevilja kostnadsersättning till arbetslösa kunder som så kallad behovsprövad ersättning.

Ersättning för rese- och logikostnader

Arbetslösa arbetssökande som söker arbete kan enligt prövning beviljas ersättning för rese- och logikostnader. Ersättning kan beviljas för resor tur och retur till arbetsintervjuer eller ingående av arbetsavtal i Finland, om arbetet pågår i minst två veckor och arbetstiden i genomsnitt är minst 18 timmar per vecka. Ett villkor för att resekostnaderna ska ersättas är att det med tanke på tillgången på arbetskraft och sysselsättningen för den arbetslösa ska anses ändamålsenligt att kostnaderna ersätts.

Kunden betalar i regel själv resekostnader som orsakas av kundbesök vid arbets- och näringsbyrån. Resekostnaderna kan ersättas en arbetslös kund som på grund av skada eller sjukdom inte kan anlita allmänna transportmedel eller egen bil utan behöver färdtjänst för att kunna besöka arbets- och näringsbyrån. Läs mer [här](#).

Ersättning av flyttningskostnader

Ersättning för flyttningskostnader kan av arbets- och näringsbyrån beviljas en arbetssökande som är arbetslös, har blivit uppsagd eller har ett tidsbundet anställningsförhållande och blir arbetslös, om personen i fråga övergår i arbete. Förutsättningen är att arbetet pågår i minst sex månader och arbetstiden i genomsnitt är minst 18 timmar i veckan.

Ersättning för flyttningskostnader kan betalas endast om arbetet finns i Finland utanför den arbetssökandes pendlingsregion. Pendlingsregionen sträcker sig 80 kilometer från den arbetssökandes faktiska bostad. Om det inte finns skäl att göra någon annan bedömning, betraktas som personens faktiska bostad den adress som antecknats för personen i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem.

Ett villkor för att flyttningskostnaderna ska ersättas är att det med tanke på tillgången på arbetskraft och sysselsättningen för en arbetssökande som är eller blir arbetslös ska anses ändamålsenligt att ersätta kostnaderna. Ersättning för flyttningskostnader kan inte betalas till en arbetssökande som får annan ersättning för de kostnader som flyttningen orsakar. Läs mer [här](#).

Integrationsutbildning

Integrationsutbildning ordnas för invandrare som passerat läropliktsåldern. Integrationsutbildningen genomförs i regel i form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning men den kan också ordnas som frivilliga studier. Utbildningsstyrelsen fastställer grunderna för läroplanen för integrationsutbildning för vuxna invandrare samt grunderna för läroplanen för utbildning i läs- och skrivfärdigheter för vuxna invandrare.

4.2 FPA:s rehabiliteringstjänster

Utöver yrkesinriktad rehabilitering anordnar FPA rehabiliterande psykoterapi, krävande medicinsk rehabilitering samt behovsprövad rehabilitering. Du kan söka serviceproducenten för FPA:s rehabilitering via denna [länk](#).

4.2.1 Yrkesinriktad rehabilitering

Yrkesinriktad rehabiliteringsutredning

En yrkesinriktad rehabiliteringsutredning kan ordnas för personer i arbetsför ålder, vilkas yrkesplaner inte ännu är klarlagda. Syftet är att identifiera och bedöma de faktorer som påverkar klientens arbets- och/eller studieförmåga och särskilt utreda behovet av och möjligheterna till yrkesinriktad men även medicinsk rehabilitering. Den yrkesinriktade rehabiliteringsutredningen resulterar i en individuell yrkesinriktad rehabiliteringsplan jämte rehabiliteringsalternativ. Läs mer [här](#).

Undersökningsutlåtande

Man kan be om ett expertutlåtande när en bedömning av en viss expert kan vara till nytta för utredningen av klientens behov av och möjligheter till rehabilitering. För att utreda behovet av

hjälpmedel kan hjälpmedelskartläggning användas. Expertutlåtanden kan begäras av yrkesverksamma inom social- och hälsovården, såsom specialistläkare, psykologer, fysioterapeuter, ergoterapeuter, socialarbetare eller andra motsvarande experter. Om det utöver en utbildning som FPA stöder som yrkesinriktad rehabilitering behövs yrkesvägledning, kan FPA begära ett utlåtande av en psykolog för yrkesvägledningen.

Arbetsprövning

Målsättningen för arbetsprövningen är att finna eller säkerställa en lämplig bransch eller utbildning som klienten vanligen får pröva på vid 1–3 externa arbetsplatser. I arbetsprövningen överväger man tillsammans med klienten olika yrkesalternativ utifrån en yrkesplan och söker en arbetsprövningsplats som motsvarar planen. Under arbetsprövningen utarbetas en plan för fortsatt yrkesinriktad rehabilitering. Läs mer [här](#).

Utbildningsprövning

Målet med utbildningsprövningen är att klarlägga klientens möjligheter till yrkesinriktad rehabilitering på det yrkes- utbildningsområde som klienten har valt. Ändamålet med prövningen är att få en bild av de krav som utbildningen ställer och klientens förutsättningar att klara sig inom yrkesområdet i fråga. Under prövningen har klienten möjlighet att bekanta sig med skollivet och att bedöma sitt intresse för ett visst utbildningsområde. Utbildningsprövningen är avsedd för bedömningen av utbildningsmöjligheterna för unga med svår funktionsnedsättning eller för andra som upplever speciella svårigheter med att välja utbildningsområde. Läs mer [här](#).

Yrkesinriktade rehabiliteringskurser för vuxna

Yrkesinriktade rehabiliteringskurser för vuxna är rehabiliteringstjänster i kursform som genomförs i grupper om 10 personer mellan 18 och 60 år, vilka lider av olika sjukdomar. De yrkesinriktade kurserna gagnar personer som behöver multidisciplinär yrkesinriktad rehabilitering i grupp. Kurserna består av rehabilitering i grupp och arbetspraktik. Arbetspraktiken genomförs i första hand på arbetspraktikplatser utanför serviceproducentens lokaler. Arbetspraktiken kan också genomföras i sociala företag och/eller verkstäder som upprätthålls av kommuner, stiftelser, organisationer, föreningar eller samfund. Undantagsvis kan klienten av hälsoskäl eller vid brist på utomstående arbetspraktikplats utföra en del av arbetspraktiken i arbetsprövningsutrymmen som serviceproducenten ordnat. Läs om kommande kurser på [FPA:s kurssökning](#) och om kursernas innehåll här [här](#).

Arbetsträning

Målsättningen för arbetsträningen är att klienten ska hitta ett avlönat arbete som motsvarar hans eller hennes önskemål, kompetens och färdigheter och som är lämpligt med hänsyn till hälsan. Det centrala vid arbetsträningen är att söka ett arbete samt det individuella stöd och den handledning som klienten får i att utföra arbetet och komma ut i arbetslivet. Arbetsträningen genomförs vid minst en arbetsplats. Dessutom beaktas arbetsplatsens behov och arbetsgivaren erbjuds stöd vid sysselsättningen av klienten och med att säkerställa att klienten klarar sig i arbetet. Läs mer [här](#).

Arbetsträning för mentalvårdsklienter

Målsättningen för arbetsträningen för mentalvårdsklienter och det sätt på vilket den genomförs är desamma som vid arbetsträning, men dessutom beaktas de särskilda behoven vid psykiska problem samt arbetsplatsens behov, och arbetsgivaren erbjuds stöd vid sysselsättningen av klienten och med att säkerställa att klienten klarar sig i arbetet. Läs mer här [här](#).

Utbildning

För klienten kan ordnas lämplig yrkesutbildning med målet att klienten ska kunna få ett arbete där sjukdomen eller skadan inte förorsakar begränsningar eller där begränsningarna är så små som möjligt. Utbildning kan ordnas om klienten inte tidigare har någon sådan utbildning som lämpar sig för klientens hälsotillstånd och som gör det möjligt för honom eller henne att komma ut i arbetslivet.

Omskolning kan ordnas om klienten på grund av sjukdom eller skada inte kan utföra det arbete som han eller hon har utbildning för. Yrkesutbildning är examensinriktad tilläggsutbildning, som behövs för personens yrkeskompetens, eller handledande utbildning för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Läs mer [här](#).

Hjälpmedel

Som yrkesinriktad rehabilitering ordnar FPA för klienten fr.o.m. årskurs 7 i grundkolan sådana dyra och krävande hjälpmedel för studier, vilka är nödvändiga till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada samt hjälpmedel för arbete för att klienten ska klara av studierna eller arbetet. FPA utreder vid behov huruvida klienten behöver ett hjälpmedel och vilken typ av hjälpmedel som är ändamålsenligt för klienten i arbets- eller studiesituationen.

Dessutom säkerställs att klienten har de färdigheter som behövs för att använda den utrustning som beviljats. Man ser också till nödvändig service, reparation och uppföljning av användningen i fråga om det beviljade hjälpmedlet. Läs mer [här](#).

Näringsstöd

Näringsstöd är ett nödvändigt och skäligt bidrag för närings- eller yrkesutövning för anskaffande av arbetsredskap och maskiner samt för grundande eller omläggning av egen företagsverksamhet. Näringsstödet maximibelopp är 80 procent av de totalkostnader som kan godkännas för den anskaffning som finansieras med stödet. Maximibeloppet för näringsstödet är 17 000 euro. Läs mer [här](#).

4.2.2 Rehabiliterande psykoterapi

FPA ersätter rehabiliterande psykoterapi för personer i åldern 16-67 år, vilka har konstaterats ha och har diagnostiserats med en psykisk störning som hotar arbets- eller studieförmågan. Målet för rehabiliterande psykoterapi är att stödja och förbättra klientens förmåga att arbeta och studera. Rehabiliterande psykoterapi ersätts i högst tre år. Högst 80 terapibesök ersätts under ett år, och högst 200 terapibesök under sammanlagt tre år. Läs mer [här](#).

4.2.3 Krävande medicinsk rehabilitering

FPA ordnar krävande medicinsk rehabilitering. Sådan rehabilitering beviljas för att klienten ska klara av arbete, studier eller andra vardagssysslor samt kunna vara delaktig om han eller hon har betydande svårigheter att klara av aktiviteterna i det dagliga livet och att vara delaktig på grund av en sjukdom eller skada och därmed förknippad aktivitetsbegränsning eller delaktighetsinskränkning. Behovet av rehabilitering ska också vara välmotiverat. Som krävande medicinsk rehabilitering ordnar FPA terapi i öppenvård, multiprofessionell individuell rehabilitering samt anpassningstränings- och rehabiliteringskurser. Läs mer [här](#).

4.2.4 Behovsprövad rehabilitering

Målet för den behovsprövade rehabiliteringen är att stödja klientens arbets-, studie- och funktionsförmåga med olika anpassningstränings- och rehabiliteringskurser samt individuella rehabiliteringsperioder. Den behovsprövade rehabiliteringen kompletterar de rehabiliteringstjänster som ordnas av hälso- och sjukvården och andra aktörer samt den yrkesinriktade och krävande medicinska rehabiliteringen som FPA är skyldig att anordna. Man kan dessutom ansöka om neuropsykologisk rehabilitering som behovsprövad rehabilitering. Denna rehabilitering är avsedd för personer som har läs- och skrivsvårigheter, gestaltningsproblem, koncentrationssvårigheter (ADHD), en mångfacetterad utvecklingsstörning eller någon hjärnskada. Läs om behovsprövade rehabiliteringstjänster [här](#).

4.2.5 Utveckling av rehabiliteringen

FPA:s medel för behovsprövad rehabilitering kan användas för förebyggande av sjukdomar samt för undersöknings- och utvecklingsarbete som gäller rehabilitering, förebyggande av sjukdomar samt sjukförsäkring. Läs om aktuella projekt (på finska) [här](#).

5 Utkomst under rehabiliteringen

Målet med [rehabiliteringspenningen](#) är att trygga utkomsten för personer i åldern 16–67 år som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering. Om förutsättningarna uppfylls kan rehabiliteringspenning också betalas ut för tiden mellan rehabiliteringsperioderna (= rehabiliteringspenning för mellanliggande tid) samt för tiden mellan rehabiliteringsbeslutet och rehabiliteringen (= rehabiliteringspenning för väntetid).

[Rehabiliteringspenning för unga](#) beviljas personer med funktionsnedsättning i åldern 16–19 år. Syftet med rehabiliteringspenningen är att säkerställa att den yrkesinriktade rehabiliteringen inleds och genomförs, förbättra möjligheterna att få arbete samt trygga den ungas utkomst. Målet är också att förebygga att den unga måste börjar lyfta sjukpension.

Syftet med [ersättningen för uppehälle](#) är att säkerställa att klienten deltar i rehabiliteringen genom att ersätta de extra kostnader som klienten själv orsakas av deltagandet i rehabiliteringen.

[Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning](#) kan användas för att främja klientens sysselsättning efter rehabiliteringen om detta är särskilt behövt för att klienten ska få arbete.

Om förutsättningarna för yrkesinriktad rehabilitering uppfylls kan rehabiliteringspenning beviljas också för [läroavtalsutbildning](#). FPA fattar inte något separat rehabiliteringsbeslut för läroavtalsutbildning utan läroavtalet ligger till grund för den rehabiliteringspenning som beviljas för utbildningstiden.

Rehabiliteringspenning betalas enligt FPA:s rehabiliteringsbeslut för de vardagar under vilka rehabiliteringen inklusive resorna omfattar minst 4 timmar och rehabiliteringen hindrar klienten från att arbeta. I långvarig yrkesinriktad rehabilitering har klienten rätt till rehabiliteringspenning under väntetid och mellanliggande tid om klienten inte under samma tid får utkomst av exempelvis arbete eller av andra system som tryggar den grundläggande försörjningen.

Rehabiliteringspenning betalas utan någon karenstid om rehabiliteringsklienten omedelbart före rehabiliteringens början fick sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Rehabiliteringspenningen för väntetid och mellanliggande tid är primär i förhållande till utkomststödet. För utbetalning av rehabiliteringspenningen ska klienten till FPA sända ett deltagarintyg efter varje enskild rehabiliteringsperiod. Detta kan göras i FPA:s e-tjänst. Förmånen betalas i perioder, den första omfattar 6 dagar och de följande 25 dagar. Rehabiliteringsklienten kan själv uppskatta förmånsbeloppet med hjälp av den räknare för rehabiliteringspenning som finns på FPA:s webbplats ([räknare](#)).

6 Annat

6.1 Ersättning av rese- och övernattningskostnader i FPA:s yrkesinriktade rehabilitering

En rehabiliteringsklient som deltar i rehabilitering får ersättning för behövliga och skäliga resekostnader i samband med sådan rehabilitering som ordnas eller ersätts av FPA. Reseersättningen betalas enligt det billigaste, ändamålsenliga färdsättet till den del som kostnaderna överstiger självrisk. Efter att den årliga självriskandelen uppnåtts ersätts behövliga resekostnader i sin helhet. Självriskandelen är 16 euro för en resa i en riktning och den årliga självriskandelen är 272 euro (år 2015).

På yrkesinriktade rehabiliteringskurser samt i arbetsprövning, arbetsträning och arbetsträning för mentalvårdsklienter ersätts resekostnaderna under rehabiliteringen och arbetsträningsperioderna. Dessutom ersätts resor från kundens hem till arbetsgivaren för arbetsintervju under den tid rehabiliteringen pågår. Om rehabiliteringsinriktningen inte under veckoslut ordnar verksamhet eller program som klienten förutsätts delta i kan resan hem ersättas. Om kursen ordnas inom öppenvården ersätts de dagliga resorna till rehabiliteringen.

Som resekostnader i samband med **yrkesutbildning (studier)** ersätts kostnaderna för resor mellan hemorten och studieorten i början och slutet av terminen samt en tur- och returresa i månaden. Dagliga skolresor och dagliga resor i samband med utbildningsrelaterad praktik ersätts inte. Studeranden har möjlighet att ansöka om skolresestöd för dessa resor. Veckoslutsresor mellan hem- och studieorten ersätts endast av särskilda skäl, till exempel om elevinternatet hålls stängt under veckosluten eller om läroanstaltens undervisningsprogram inkluderar långa veckoslut under vilka de studerande förutsätts resa hem. Om klienten har minderåriga barn kan han eller hon få ersättning för veckoslutsresor till hemorten för att kunna umgås med sina barn.

Vid flerforms- eller distansstudier ersätts kostnaderna för resor mellan hem- och studieorten när det är fråga om tentamina och deltagande i närstudiedagar.

Kostnader för övernattnig kan ersättas om klienten är tvungen att övernatta på rehabiliteringsorten för att hinna till rehabiliteringen eftersom kollektivtrafikförbindelserna är bristfälliga. Övernattningsspenningen är högst 20,18 euro per person och dygn. Från övernattningsspenningen avdras ingen självrisk och den ökar inte heller den årliga självriskandelen för reseersättningar.

Rehabiliteringsklienten får ersättning för resekostnader som uppstår i samband med **användarhandledning och ytterligare handledning som gäller hjälpmedel eller anordningar** som FPA beviljat klienten.

6.2 Information om centrala arbetskrafts- och företagstjänster

Lag om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002)

Förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012)

Anvisning om tillämpningen av lagen och förordningen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice TEM/439/00.04.01/2012

Till arbets- och näringsförvaltningen har skickats anvisningen ”**Arbets- och näringsministeriets riktlinjer om genomförande av ungdomsgarantin inom arbets- och näringsförvaltningen**”, 8.1.2013, TEM/2905/03.01.04/2012. Efter att dessa riktlinjer utarbetades har användningen av lönesubventionen (Sanssi-kortet) utvidgats till att gälla alla personer under 30 år, och inte endast nyutexaminerade (kompletterande anvisningar 22.2.2013).

6.3 Information om FPA:s yrkesinriktade rehabilitering

Lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005)

7 Bilagor

7.1 Blankett för samtycke

Samtycke till utlämnande av uppgifter som ingår i Folkpensionsanstaltens och arbets- och näringsbyråns register för samarbete

FPA och arbets- och näringsbyrån samarbetar för att ordna rehabiliterings- och arbets- och näringstjänster. Syftet med samarbetet är att du ska få de rehabiliterings- och arbets- och näringstjänster som du behöver vid rätt tidpunkt. För att du flexibelt ska få de tjänster du behöver förutsätter samarbetet mellan FPA och arbets- och näringsbyrån att personuppgifter som gäller dig kan lämnas ut till den andra samarbetsparten.

Om du inte ger ditt samtycke till att uppgifterna lämnas ut kan ditt behov av tjänster inte utredas i den omfattning som behövs för att främja ditt ärende.

1. Uppgifter om kunden

Personbeteckning

Förnamn och efternamn

2. Uppgifter om samtycket

Kryssa för de punkter som du samtycker till:

Personuppgifter som registrerats om mig får överlämnas mellan FPA och arbets- och näringsbyrån för att utreda vilka rehabiliterings- och arbets- och näringstjänster som kan komma i fråga.

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har FPA och arbets- och näringsbyrån rätt att av varandra få samt använda uppgifter om mig som behövs för att utreda vilka rehabiliterings- och arbets- och näringstjänster som kan ordnas för mig. Dessa uppgifter behövs för fullgörandet av de uppgifter som avses i lagarna om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner samt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice.

Jag samtycker till att FPA och arbets- och näringsbyrån efter sitt gemensamma utredningsarbete till varandra lämnar ut uppgifter om de tjänster som ordnas för mig.

Innan jag gett mitt samtycke har jag av FPA eller arbets- och näringsbyrån fått uppgifter om samarbetet mellan FPA och arbets- och näringsbyrån och om hur uppgifterna används.

Samtycket gäller tillsvidare. Jag kan återta eller ändra mitt samtycke genom att skriftligen meddela FPA eller arbets- och näringsbyrån om detta.

3. Datum och underskrift

Datum

Underskrift

Namn, personbeteckning och telefonnummer, om undertecknaren är någon annan än kunden (intressebevakare eller annan befullmäktigad).